

MYŚLIWIEC (70) *sb m*

myśliwiec (28), myśliwiec *a.* **mysliwiec** [zapis -ł, -s-] (39), myśliwiec *a.* **myszliwiec** [zapis -łz-] (3); myśliwiec *UstPraw, Prot, BielSat, KochMon, Calag, CzechEp, KochSob, BielRozm, GostGosp, KochCn* (2), *KochFrag, SarnStat, PowodPr* (2), *SkarKaz, VotSzl, KlonFlis* (2), *KlonWor* (3), *SzarzRyt*; myśliwiec *a.* **mysliwiec** *GlabGad, RejRozpr* (2), *GliczKsiąż, RejWiz* (5), *Leop* (3), *RejZwierz* (5), *BibRadz* (3), *GórnDworz* (3), *RejPos, RejZwierc* (6), *BielSpr, PaprPan*; myśliwiec *a.* **myszliwiec** *LibMal* (2); myśliwiec : myśliwiec *a.* **mysliwiec** *BielKron* (2 : 1), *Mącz* (3 : 3); myśliwiec *a.* **mysliwiec** : myśliwiec *a.* **myszliwiec** *Calep* (3 : 1).

W N sg: -ec (22), -eć (1); -ec : -eć *Mącz* (4 : 1; 490b).

sg N myśliwiec (23). ◇ *G* myśliwca (3). ◇ *D* myśliwcowi (1). ◇ *A* myśliwca (7). ◇ *I* myśliwc(e)m (3). ◇ *V* myśliwcz(e) (2). ◇ *pl N* myśliwcy (19). ◇ *G* myśliw(c)o(w) (4). ◇ *A* myśliwce (3) *BielKron, Prot, RejZwierc*, myśliw(c)o(w) (1) *RejRozpr*. ◇ *I* myśliwcy (2) *PaprPan, SzarzRyt*, myśliwcami (1) *VotSzl*. ◇ *L* myśliwcach (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI i XVIII w.

1. *Lowca, myśliwy, człowiek zajmujący się polowaniem; venator Mącz, Calag, Calep, Cn; vestigator Mącz, Calep, Cn; indagator (ferarum) Mącz, Calep; aviarius Mącz; captator Calep; auceps Cn* (68) : *RejRozpr* I; Albo owi myśliwcy/ co po poloch trąbią/ A ze pły łie gonięcy/ cudze żyto gnąbią. *RejWiz* 162, 6v, 11v, 162 *marg; UstPraw* Dv; *RejZwierz* 121v [2 r.], 128; *BibRadz* I 351b *marg*; Boni venatoris est indaganter quam plurimas feras capere, Ná dobrego myśliwca [!] należy za osłada zwierzu nábyć. *Mącz* 168b; *Vestigator, Ośliednik/ myśliwiec/ ten zwłaszcza który osłada zwierzu dochodzi. Mącz* 490b, 168b, 483c; Y myśliwiec poźrzawły ná plá/ ná ptaka/ iuż hnet wie czo w nim wre/ ielli rączy/ ielli łuczny/ ielli łowny/ ábo gniewliwy *GórnDworz* L15; Ielli pan zwycá/ wżrzyłz káždego z árkábuzem około niego [...] ielli myśliwiec/ áliż iuż wżrzyłz trąbią v wrot iego. *RejPos* 245v; *BielSat* C4v; nie gniewa łie myśliwiec ná ieleniá á wđj [!] go zábije. *RejZwierc* 76v, 110; *KochMon* 20; *PaprPan* Sv; *Calag* 293a; *KochSob* 64; *BielRozm* 22 *marg*; *Vestigator* – Za łliadem chodząci, miłliwiecz. *Calep* 1118a, 161b, 525a, 1109b; Iednákie téz obyczáie/ iednákie zábáwienia człowieka ku człowieku połpolicie ciągną; iáko żołniérz ku żołniérzowi/ myśliwiec ky [!] myśliwcowi závády łię ma. *KochCn* B4v; GDyż myśliwcy [*lepores venantes JanStat* 1109] vbogim ludzióm zwykli łzkody wielkie czynić/ depcąc ich máietność y zbożá *SarnStat* 673; *PowodPr* 68; Tłuftego łkromnym/ prędkiego ciekáwym Muśi zwác kto chce być myśliwcem práwym/ Wątrobę lekkim/ á gdy łię obłowi/ Płom herab mowi *KlonFlis* Fv, Fv; *SzarzRyt* Cv.

myśliwiec na co (1): Był [*Kazimierz Jagiellończyk*] wzroftu mkłego/ profty w obyczáioch/ [...] myśliwiec ná zwierz wielki y máły *BielKron* 397v.

W połączeniu szeregowym (1): ćwiczą ye [*zwierzęta swoje dzieci*] álbo ná byeg/ álbo ná latanie/ álbo łkakánye/ o czym álbo ofocznicy/ myśliwcy y ptáłfnicy dobrze powyedzieć mogą. *GliczKsiąż* F3.

W porównaniach (5): áby człowiek otworzywłzy przyiacielowi [...] łercze/ vmyłł/ y tháiemnicze łwe wżrzył/ nie był od niego ták przyrwan iáko owo od myśliwczá żorawie łiecią *GórnDworz* M2; áby tákowe złe ludzi náturá/ náłchwał dla tego przyjemne łtworzyłá/ żeby łatwiey gładką twarzą/ iáko myśliwcy ponętą ptaki/ zdradzac mogli. *GórnDworz* L14v; *PowodPr* 66; Naprzod wiemy iż gniew łest

w nas/ [...] iáko łługá y niewolnik v rozumu: ieft iáko chárt ná śmyczy v myśliwcá *SkarKaz* 313b; Bo tą [*lichwq*] vbogie ludźi połowi do łzczętá: Iáko ptałznik Cietrzewie/ czubáte czeczotki Iáko Sárný myśliwiec/ y rybołow płotki. *KlonWor* 75.

W tłumaczeniu hebrajskiej nazwy etnicznej Sydończyk (1): Tám [*w Szeolu*] kxiążętá z pułnocy wlfyfcy/ y wlfyfcy myfliwcy [*universi venatores Vulg; omnis Sidonius (marg) universi Sidonii (-) PolAnt; wzyfcy łowcy (marg) Sydończycy, H. (-) WujBib*]/ ktorzy dowiedzieni fą z zábitemi *Leop Ez* 32/30.

Wyrażenia: bibl. »mocny, [wielki] myśliwiec« (2): Ten [*Nemrod*] był mocnym Myfliwcem [*potens venatione*] (*marg*) Srogi okru(t)nik/ á prawie fro(g)ich źwierząt przy(ro)dzenie máiąc. (-) przed pánem *BibRadz Gen* 10/9, *Gen* 10/9; [Quasi *Nemrod robustus venator coram Domino* yakoby *Nemroth* przeczywný y pyszný/ y krąbrný przed panem bogiem albo *secundum literam*/ byl wyelkym Myfzlywcem/ {fzmyaly^m} *TomZbrudzBrul* 93].

»myśliwiec z ptaki« (1): Naprzod pijánice/ gámraći/ myfliwcy s ptáki/ Alchimište/ y ci wzyfcy ktorzy fie lekkimi rzeczámí obieráią/ ci fie nie godzą [*ku sprawie wojennej*] *BielSpr* 2v.

[»myśliwiec ze psy«: *Hárab Czárt* [...] ktory myfzliwce ze pfy śpráwuie *PostępekPrCzart* 69v.]

Szeregi: »ptasznik, (abo) myśliwiec« (2): *Mącz* 20d; Gdyż náleżieni fą w ludźie moim nie zbożnicy/ záfádzáiąc fie zdrádlíwie iáko ptałznicy ábo myfliwcy [*insidiantes quasi aucupes Vulg Ier* 5/26] *PowodPr* 66. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»rybitw i myśliwiec« (1): áż zás potym przez rybitwy y myfliwce przywiedźie ie Pan do ziemie fwey *Leop Ier* 16 arg.

W przen (9): *RejWiz* 47v; *Leop Ier* 16/16; Ale zá náłznych czáfow/ gdzie táki Scewolá/ Bo trudno o myfliwcá/ do takiego polá/ Dla Rzeczypołpolitey áby fie miał śpárzyć *RejZwierz* 42; (*nagł*) Chárt ná podfzczuwáczę. (-) [...] Tákżeć náłzy myfliwcy/ po dzifiefyze látá/ Wodzą Chárty ná śmyczy/ ná nędznego brátá. *RejZwierz* 128v; Nuże moy miły leniwczę/ Ná piecu ślawny mifliwczę *RejZwierz* 231v, 249v; WSzytko myfliwcy ná tym biédnym świećie/ Moźnieyfzy záfwdzy podleyfzého gniećie. *KochFrag* 39.

Wyrażenia: »kozi myśliwiec« = *myśliwiec ladajaki, mogący co najwyżej domową kozę upolować (1):* Pátrzayże tego leniwcá/ Práwie Koziego myfliwcá *RejZwierz* [233]v.

»myśliwiec muszany« = *pająk (1):* *Araneus muscarius*, Páyák záfáwiáiący śidłá ná muchy/ Myfliwiec mułzány. *Mącz* 238d.

Przen: *Złodziej, rozbójnik, rabuś (3):* *Prot* C4v; Bierze owce y świnie/ y bydło rogáte [...] Áż fie chłopí obaczą/ y znác łobie dádzą: Ná Myśliwcá onego męźnie fie wáfádzą. *KlonWor* 21; Zdybie czáfem Cietrzewiá z czerwonym ćiemieniem/ W złotogłow vbránego/ z fzarłatny^m grzebieniem: Záftrzeli go myśliwiec/ nie czeka rułznice/ Kámieniem/ ábo z wozá dobywfzy kłonice. *KlonWor* 35.

a. *Śługa pomagający łowcom na polowaniach albo też polujący samodzielnie na użytek swego pana (8):* yłch pyothr Granowfky poflal bill knyemv Baydorką miłfziwczá fzwego do krziwiny zliłtem *LibMal* 1546/122, 1543/ 72v; *RejRozpr* Hv; Myfliwcy gdy fwe pány ná myfliłtwo łudzą/ Temi ie też trąbámí y z wieczorá budzą. *RejZwierz* 120; áby Pánowie Stárołtowie vkráinni/ [...] łługámí fwoimí/ á zwáfzczę drobnieyfzymí/ kuchárzmi/ myśliwcámí/ etc. pocztow nie ofadzáli *VotSzl* E4v;

Pan który chce dobrze żyć/ ma mieć Myśliwcá ná kuropátwę/ ćietrzewiá/ żorawiá/ gęś/ y ná inšzego ptaká ku żywności należącego: bo tego rzadko ná tárgu kupi. Kto ma pułzczá á wielki żwierz w niey/ nie ieft ták głupi coby sieći álbo łtrzelcá nie miał. *GostGosp* 152.

W przen (2) : Kłiążę ich [czartów] ma theż ołobne łwoie myśliwce/ iedny wietrzne drugie ziemne: ći myfliwcy nie ptakow áni záięcy gonia/ ále złości ludźiem rozmaíte wyrządzą *BielKron* 467.

2. Człowiek skłonny do obmyślania raczej złego (2) : Ręka z palci ktore [...] prołto łtoią, znamionią łkęcza, łakomcza/ myfliwczá/ y robotnika dobrego, łthałóć też vmyłłu á nie ledaiakie zwiedzenie od łwey woley. *GlabGad* P2v.

W połączeniu szeregowym (1): Abowiem ten [papież Jan XIII], nie tylko był łprołnym Epikurem, cudzołóżnikiem, wżetecznikiem, Sodomczykiem, kosterą, myśliwcem, drapiełcá etc. *CzechEp* 419.

Synonimy: **1.** łowca, łowcz, łowczy, łowiący, łowiec; **a.** strzelec.

Cf **MYŚLIWY**